

FURS DE VALÈNCIA

EXTRAVAGANTS, I

VOLUM X

EDICIÓ CRÍTICA DE
GERMÀ COLÓN
I VICENT GARCIA EDO

EDITORIAL BARCINO
BARCELONA
2007

ÍNDEX

EXTRAVAGANTS, I

INTRODUCCIÓ

I. PRESENTACIÓ HISTÒRICO-JURÍDICA	5
1. Furs <i>Extravagants</i>	5
2. Fonts documentals dels furs <i>Extravagants</i>	7
3. Mètode de treball.....	8
4. Distribució dels furs <i>Extravagants</i> en capítols o rúbriques	10
5. Contingut dels furs <i>Extravagants</i>	24
II. NOTES LINGÜÍSTIQUES	29
1. Grafia	29
2. Fonètica	29
3. Morfosintaxi	30
3.1. Substantiu i adjectiu	30
3.2. Sistema verbal	32
4. Lèxic	37
III. LA NOSTRA EDICIÓ	41

FURS DE VALÈNCIA. EXTRAVAGANTS

I. De inquisitiones contra officiales	45
II. De confirmatione fororum et privilegiorum	60
III. De securitate prestanda per camposores et argentarios	61

IV. De temperament de questes	61
V. De revocatione gabellarum.....	63
VI. De cerdonibus.....	64
VII. De diffinitione criminum et remissione pena- rum	65
VIII. De cenis non prestandis procuratori	74
IX. De averiis garbellandis	81
X. De clavibus almudini	82
XI. De scagis bladi emendis	82
XII. De scalis non faciendis in civitate	83
XIII. Que sien refets los damnificats per lo rey de Ma- llorca	83
XIV. Quant lo governador appellarà les hosts	84
XV. Que aquells als quals serà atorgat de ésser genero- sos, que dins hun any après que ls serà atorgat sien tenguts de ésser cavallers spasacints	89
XVI. Que's paguen les scoltes o que sien levades	90
XVII. Capitula infrascripta improvisa fuerunt oblata per brachium militare domini regi Petro II in curiis Valentie celebratis anno MCCCXLII	92
XVIII. Del regiment de l'offici de la procuració, e que los governadors hagen a donar fermança que tendran taula, finit lur offici	99
XIX. Que primerament sia satisfet al damnificat que a l'inquirent	101
XX. Que al notari del crim no deje ésser satisfeyt dels béns del mort o del nafrat	102
XXI. Que alcun no gos matar corderos	103
XXII. Que ls capitans de la guerra no gosen pendre hò- mens	104
XXIII. Que egües cavallars no sien liurades dins deu anys a ase	105
XXIV. Ad quos revertantur bona recuperata a deten- tione regis Castelle	106
XXV. Que totes cartes e altres scriptures fahents per los presents capítols sien liurades franques de dret de sagell	108
XXVI. Que los juheus no stiguen ne habiten fora la clausura de la juheria antiga	109

XXVII. Remissio piorum legatorum domino regi pertinentium	112
XXVIII. Que la ciutat de València puxa usar en lo loch e térmens de Cullera axí com fa en Morvedre	113
XXIX. Que de les possessions dels clergues se pague peyta y altres drets vehinals	114
XXX. Que ls borts no succehesquen en les immunitats dels pares d'ells. Lo capítol improvis	118
XXXI. Que certa quantitat sia restituhida per en Berenguer de Codinachs a la vila de Burriana	119
XXXII. Que'l compte dels set anys sia servat en levar lo morabatí	121
XXXIII. Que no sia fet engan contra la exactió de les peytes, e que d'aquell sia conegut sumàriament	123
XXXIV. Que ls moneders stiguen a conexença de l'ordinari tro a les primeres corts	124
XXXV. Que ls fiscals o comissaris, quant iran a alcun loch per pendre alcun, que s'hajen a presentar al senyor del loch o a son procurador	128
XXXVI. Querella improvisa de alguns singulars, de la paga dels drets los quals han en les salines	130
XXXVII. Que la conexença del crim de collera de tots los del regne pertany al governador	131
XXXVIII. Provisio temporalis de litibus abbreviandis, que iam spiravit	132
XXXIX. Provisio super oppositione contractus usurarii credititia et proprietaria, et super rationibus suspicionum assessoris, et qualiter provideatur de notariis	136
XL. Revocació general de tots commissaris, assessors, adjunts, conselladors e instigadors reals, e que per quatre anys no n'i puixa haver	139
XLI. Capitula facta per dominum regem Petrum in curia incepta anno a Nativitate Domini MCCCLXXXIII mense iunii in villa Montissoni, ad villam Tamariti, postea Frague mutata, ubi ea curia fuit finita anno Domini MCCCLXXXIII, mense iulii	140
XLII. Protestacions que per la prorogació de la cort no sia derogat	150

XLIII. De sarrahins, que la çalà no sia cridada públicament	155
XLIV. Quod officia regni non concedantur extraneis personis, et quod beneficia non dentur extraneis	156
XLV. Quod per dominum regem non potest fieri aliqua demanda ville Muriveteris	168
XLVI. De iure queme et de duobus denariis qui loco queme subrogantur	169
XLVII. Augmentacio et anticipacio doni, et quod certa pars convertatur in redemptionem patrimonii regii .	182
XLVIII. Revocatio quarundam provisionum obtentorum a rege Iohanne per homines magistratus Muntésie, eo quia fuerunt signate per Andream Salvatoris	184
XLIX. Quod per privilegium concessum per dominum regem super herentiis sarracenorum non fiat preiudicium brachiis ecclesiastico et militare nec domino regi	188
L. Revocatio pariagii et quod non possit trahi ad consequentiam eius impositio	189
LI. De modo et forma qualiter vassalli magistri Muntésie possunt habere recursum ad dominum regem .	191
LII. Provisio facta super firma iuris proposita coram gubernatore, super congregationibus fieri assuetis per homines magistratus Muntésie	194
LIII. Quod ratione solutionis quam monasterium Vallisdigne fecit domino regi de certa quantitate, ratione sui novi regiminis, non fiat preiudicium privilegiis et libertatibus dicti monasterii	202
LIV. Quod executio contra facientes corentias in loco de Fadrell fiat per habentem iuredictionem in dicto loco et, in eius faticam, per locumtenentem gubernatoris citra rivum Uxonis	203
LV. Provisio facta super illis qui ponunt ignem in locis convicinis civitatis Xative	207
LVI. Revocatio cuiusdam cedulae apposite super facto impositionum ville Sancti Mathei	210
LVII. Quod iuris firma posita ratione cuiusdam deveisie et carascal de Albocàcer remittatur ad magistrum Muntésie	212
LVIII. Provisiones super aliquibus gravaminibus bra-	

chii militaris facte per dominum regem Martinum ad supplicationem dicti brachii militaris	215
LIX. Quod stillus curie gubernationis per quem vassalli pro debitis dominorum mercantur non practiceretur pro contractis per dominum tinentie de Alcacén in regno Aragonum	216
LX. Dominus rex mandat gubernatori ut super presenti gravamine faciat iustitiam	217
LXI. Dominus rex mandat gubernatori et aliis qui receperunt averias duplicatas de facto presentis gravaminis quod illas restituant	218
LXII. Dominus rex mandat Mattheo Narbone[n]si quod de processu de quo habetur mentio in presentigravamine non se intromittat	219
LXIII. Revocació del visreyat del viscompte d'Illa	221
LXIV. Quod per responsiones factas per dominum regem gravaminibus, que responsiones non fuerunt acceptate, nullum preiudicium fiat domino regi nec brachio regali	222
LXV. Revocació de les provisions fetes a n Goçalbo Àlvares d'Àvila, de l'offici del consolat	223
LXVI. Revocacio processuum iustitie Aragonum factorum super facto de Xelva, ad postulationem totius curie	224
LXVII. Que visrey ni loctinent real no sia mes sinó en certs casos	226
LXVIII. Quod provisiones facte et concesse brachio ecclesiastico et regali habeant eandem efficaciam et vim sicut provisiones brachii militaris	229
LXIX. Dels officis, a qui seran comanats	231
LXX. Del quitament del castell de Guadalest	232
LXXI. De les qüestions d'en Berenguer de Vilaragut ..	235
LXXII. De la qüestió de València, Murvedre e Sogorb	236
LXXIII. Dels greuges del braç ecclesiàstich	236
LXXIV. Que los comptes dels batles, justícies e officials que seran donats, sien posats los registres en lo archiu del Real	239
LXXV. Mana sa magestat que en les causes de Onda contra los procuradors fiscals sia feta justícia expedida	243

LXXVI. De electió de diputats e comptador del General	246
LXXVII. Actes de cort del General del regne de València	262
LXXVIII. Pracmàtica dels censals, de qua fuit factus forus sequens	298
LXXIX. Que los singulars del braç militar se alegren de les franquees atorgades a sos vassalls	307